

представниками ведичної традиції, тоді як представники християнської традиції вбачатимуть у них суперечність. Отже, Магабгарату можна адекватно зрозуміти лише в контексті індійської культурної й духовної традиції.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-12>

Коровасько П. О.

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти факультету історії і права
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

Ямпольська Л. М.

*кандидат історичних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри всесвітньої історії
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

ПРЕДЗУМІ: ФЕНОМЕН НАТІЛЬНОГО ЖИВОПISУ ЯПОНІЇ

Тенденції сучасного світу диктують свободу самовираження як у внутрішніх, так і зовнішніх проявах, одним із таких є мистецтво татуювання. Воно має низку течій і напрямків, що відрізняються як технікою нанесення, так і смисловим наповненням. Проте в той час, коли татуювання майже по всьому світу вважається мистецтвом і в низці країн проходять спеціалізовані виставки, Японія майорить заборонами стосовно демонстрації іредзумі, що в перекладі з японської означає «вводити туш» [1]. Банери з подібним табу можна побачити в громадських купальнях, спортивних залах і басейнах; більше того, шанс вдалого працевлаштування з наявністю тату різко скорочується. Що спричинило такий вплив на формування ставлення громадськості до татуювання в Японії в той час, коли загальна тенденція свідчить про зацікавленість людей у техниках, що наслідують мистецтво саме японських майстрів?

Актуальність теми полягає у розширенні кола досліджень явища японської культури – іредзумі, створення передумов для формування інтересу до подальшого вивчення даної тематики.

Загальну історію японського натільного живопису (татуювання) іредзумі досліджували сучасні вітчизняні та зарубіжні культурологи: О. Кротевич (Україна) [2], Ямамото Йосімі (Японія) [3], Вольфганг Герберт (Німеччина) [4] та інші.

Завданнями нашої доповіді є визначення основних етапів історичного розвитку мистецтва іредзумі, дослідження його культурних особливостей та впливу на формування ментальності населення Японських островів.

Іредзумі – традиційне татуювання, основною тематикою якого є герої та сюжети японської культури, що формувалися під впливом примітивних вірувань жителів Японського архіпелагу, а також синтоїзму та буддизму [2, с. 99]. Татуювання Японії мають тривалий шлях становлення, про це свідчать археологічні знахідки, які датуються 250 р. до н.е. – 300 р. н.е., збігаючись з періодом Яої, та 250 (300) – 538 рр. н.е. – періодом Кофун [3]. Було знайдено фігурки, виготовлені з глини та прикрашені лінійними орнаментами, що засвідчують появу на теренах Японії досить давніх традицій татуювання.

Ямамото Йосімі пов'язує появу іредзумі на Японському архіпелазі через тісну взаємодію з культурою Китаю. За іншою версією, біля витоків татуювання стоїть народність айнів, що населяли Хоккайдо, Курильські острови та Сахалін одночасно з пращурами сучасних японців та, за дослідженнями етнографів, були добре знайомі з техніками татуювання. Особливо часто ними користувалися жінки, наносячи малюнки на підборіддя та під носом, створюючи імітацію волосяного покриву на чоловічому обличчі [3].

У період Кофун (250 (300) – 538 рр.) татуюваннями, нанесеними на лоб, позначали злочинців, що слугувало позитивним клеймом та мірою покарання [1].

Окремий підвид іредзумі становлять хадзиті, поширені на островах Амамі і Рюкю. Особливістю цих зображень було те, що вони наносились лише на передпліччя та кисті рук жіночої частини населення, вказували сімейний статус і вважались своєрідною перепусткою в потойбіччя.

Протягом VII ст. ставлення до татуювань змінювалось: найчастіше про них згадують як про тенденцію, поширену на окраїнах, або ж міру покарання. Свічення про це містяться в літописних звітах «Записи справ давнини» («Кодзікі» 712 р.) та «Анналах Японії» («Ніхон сьомі» 720 р.). Потім іредзумі починає зникати з вжитку, і до початку XVII ст. немає жодних свідчень про це мистецтво [3].

Саме епоха Едо (1603–1868 рр.) не лише відродила татуювання в Японії, а й наділила його характерними рисами. Особливої популярності в цей час іредзумі приніс китайський роман XV ст. «Річкове прибережжя» («Шуй ху чжуань»), заснований на народних оповідях про подвиги й пригоди 108 «шляхетних розбійників», за допомогою колоритних ілюстрацій Утагави Кунійосі, на яких розбійники майже повністю були вкриті татуюваннями [4, р. 10].

Тенденція зображувати злочинців, вкритих іредзумі, перекочувала і в театр Кабукі. Актори одягали одяг, що імітував татуювання. У багатьох і досі татуювання асоціюються з кланом Якудзи, що виник в епоху Едо та представляв собою угруповання самураїв, що нерідко виконували функції найманих вбивць [3].

З приходом до влади імператора Мейдзі та відкриттям країни, поширювались свідчення іноземців про звичаї місцевого населення ходити лише в набедрених пов'язках, демонструючи тіла, вкриті іредзумі [3]. Це призвело до впровадження заборон як по відношенню до тату-майстрів, так і їхніх клієнтів.

З початку XX ст. татуювання почало набувати певного сакрального характеру, через приховування його під одягом [4, р. 20]. Закони в Японії того часу призвели до викорінення хадзиті, оскільки приховувати кисті рук було фактично неможливо. Через постійні утиски з боку держави та поліції багато власників татуювань були змушені проводити операції з видалення татуювань або ж випалювати їх кислотою. Це спричинило породження страху перед іредзумі в колективній пам'яті японців, і донині Японія намагається активно боротися з будь-якими проявами цього дивовижного культурного явища, яке є дуже бажаним в інших країнах та високо поцінюється низкою шанувальників мистецтва татуювання.

Таким чином, історія становлення та культурні віхи, що спричинили появу і розвиток іредзумі як культурного явища, є цікавими та водночас складними. Унікальним є зречення нацією свого культурного надбання, що є бажаним і шанованим в інших країнах. Вивчення японського мистецтва татуювання може розкрити нові грані розуміння традицій і ментальності населення Японського архіпелагу.

Література:

1. Японія і тату. URL: <https://www.hahonico.net/post/%D1%8F%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%8F-%D0%B8-%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83> (дата звернення: 20.11.2023).

2. Кротевич О.В. Значення графічних образів в традиційному японському художньому татуюванні. *Art and Design*. 2019. № 2. С. 97–103.

3. Ямамото Йосімі. Іредзумі: історія японського мистецтва татуювання. URL: <https://www.nippon.com/ru/views/b06701/> (дата звернення: 20.11.2023).

4. Herbert, Wolfgang. A Short History of the Art of Japanese Tattooing. *Bunshin II. Japanese Traditional Tattoo. Horitsune II. Dragon and Kannon*. München: Hueber Verlag, 2010. P. 10–25. URL: https://www.researchgate.net/publication/356509761_A_short_history_of_the_art_of_Japanese_tattooing_diaoriwunomeishushinogaie_Horitsune_II_diaochangerdaimu (дата звернення: 20.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-13>

Кубрак О. В.

*старший викладач кафедри правосуддя та філософії
Сумського національного аграрного університету
м. Суми, Україна*

«КОРЕЙСЬКА ХВИЛЯ» ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКОГО КІНЕМАТОГРАФУ: ПОЧАТОК ТРІУМФУ

Сучасний південнокорейський кінематограф, так зване «кіно «Корейської хвилі», почало з'являтися на світ наприкінці 1990-х – на початку 2000-х років. Сам термін «Корейська хвиля» (чи «Халлю») вигадали китайські журналісти в 90-х роках. Зазвичай цим словосполученням позначалося надмірно швидке поширення корейської культури. Особливо це стосувалося кіно та музики. Зрештою вийшло так, що подібно до птаха, замкненого в клітці, після зняття обмежень на творчість, південнокорейська культура змогла повноцінно розправити крила, відкривши себе всьому світу відразу.

Починаючи з 1997-го року, закріпивши успіх у 1999-му, корейська культура шаленими темпами поширюється планетою, захоплюючи собою абсолютно всі галузі мистецтва. Корейські телесеріали («дорами») завойовують популярність у країнах Азії, поступово виходячи на європейський та північноамериканський ринок. У більшості своїй любовні історії, що побудовані на інтризі і дуже тонко грають з людськими почуттями, здобули колосальний успіх у глядачів. Наприклад, телесеріал «Що є кохання?» у Китаї на постійній основі дивилося близько 150 мільйонів людей. Права